

موسیقی در قرن هژدهم

نگارش رویک کریگوریان ؛ از تبریز

کلاسیکهای جدید

موزار

دنباله شماره ۱۷

زندگانی موزار (۱) - موزار در سال ۱۷۵۶ در شهر زالس بورگ متولد گردید . پدرش لئوپلد موزار از موسیقی دانان لایق و مشهور بود و از او سرود های کوچک ، غزل های دلنشین ، ایرا ها و مینوئت های بسیار و سرود های کلیسایی معروف باقی مانده . اما شاهکار او کتاب ویلن است که در سال تولد پسر خود ، ولف گانگ موزار منتشر کرده است .

لئوپلد موزار دو فرزند داشت : يك پسر بنام ولف گانگ و دیگر دختری موسوم به ماریان که پیانو زن ماهری بوده و در مدت کمی شهرت زیاد پیدا کرده بود . این دختر همیشه در مسافرت های برادرش موزار شرکت میکرد و خواهر و برادر همدیگر را از صمیم قلب دوست می داشتند (چنانکه این مطلب از نامه هائیکه بیکدیگر نوشته اند

آشکار میشود).

پدر و مادر این دو طفل با جدیت و علاقه مخصوص مشغول تربیت و تعلیم بچه‌ها شدند، چنانکه پدر پس از درك استعداد خارق العاده پسر خود از معلمی دست کشیده و اوقات خود را صرف تدریس و تعلیم او نمود. و این جدیت او قابل تمجید است، زیرا در نتیجه سعی او از همان اوان طفولیت آتش استعداد موزار از زیر خاکستر بیرون آمده و درخشیدن آغاز کرده است.

ماریا، آنا، موزار - مادر و لفلکانگ -
سازنده پرده نقاشی معلوم نیست .
اصل پرده در موزه موزار است
و مدیر موسیقی کلیسای دربار زالس بورگ ، پدر
ولفلکانگ . سازنده این پرده نقاشی معلوم نیست
و اصل آن در موزه موزار در زالس بورگ است.

موزار یکی از اعجوبه های عالم شمرده شده و استعداد او خارق العاده محسوب میگردد؛ چنانکه در سه سالگی روی پیانو قیروس^(۱)ها تشکیل داده و در چهار سالگی بدون اینکه نتها را بشناسد، میخواست برای پیانو کنسرتها و منوئتها بنویسد و هنوز در این سن سازهای بادی را دوست نمیداشت . موزار تقریباً در شش سالگی داخل صحنه

(۱) Tierce - فاصله سوم .

شده و بنظر میرسد که در اپرای ابرلین (۱) اولین مرتبه در کر (۲) شرکت کرده باشد .
در سال ۱۷۶۲ که موزار شش و خواهرش یازده سال داشتند ، بقدری در
موسیقی پیشرفت کردند که پدرشان برای دادن کنسرت در شهرهای مختلف تصمیم سفر
گرفت . پس به مونیخ و از آنجا بوین مسافرت کردند و در شهرهای نام برده شهرت
شایانی یافتند .

خانهٔ که موزار در آن بدنیا آمده

چنانکه موزار در وین بدربار راه یافته با امرای آنجا مخصوصاً با ماری آنتوانت
طرح دوستی ریخت . فرانس قیصر بقدری از موسیقی موزار متأثر گردید که او را «جادوگر
کوچک» لقب داد و نیز شعرا اشعاری در تعریف او ساختند .

(۱) Eberline (۱۷۰۲-۱۷۶۲) موسیقی دان مشهور زالس بورك (۲) Chœur آواز دسته جمعی

در نتیجه موفقیت‌هایی که در مسافرت اول نصیب خانواده موزار گردید، تشویق شده بعد از یکسال دوباره عازم سفر شدند. مسافرت دومی آنها طول کشید و در شهرهای مختلف با نعمات روح پرور کنسرت‌های خود شنوندگان را فریفته خود کردند. بالاخره وارد پاریس شده در خانه سفیر باویر مسکن گزیده در حضور پادشاه و ملکه و مارکیز دوپومپادور نمایش داده بعد با اجازه امپراطور دو نمایش باشکوه و جالب توجه در پاریس بمعرض نمایش گذاشتند.

موزار در پاریس برای اولین مرتبه چهار سنات ویلن نوشت، در این موقع موزار تقریباً هفت سال داشت.

خانواده موزار از پاریس حرکت کرده و بلندن رسیدند. پیش پادشاه و ملکه انگلیس مهارت خود را ثابت نمودند. در این شهر موسیقی دان دربار انگلیس کریستیان باخ (پسر کوچک باخ مشهور) موزار را امتحان نموده و از مسائل مشکل موسیقی از او پرسش‌هایی نمود. نتیجه امتحان او را متعجب کرد، چه فی البداهه جواب دادن و در ارکستر شرکت کردن و هد **گردی** (۱) و بی‌آسانی غوامض موسیقی را حل کردن از عهده طفلی بدان سن و سال خارج و محال بنظر میرسید. موزار شش سنات دیگر در انگلستان تألیف کرد. کارهای موزار دست بدست میگردید و بقول سعدی آنها را «چون کاغذ زر میبردند».

شاهزاده خانم ناساوا و یلدورگ خانواده موزار را به هاگ دعوت کرد، درین راه موزار و خواهرش مریض شده پس از مراجعت دوباره بپاریس رفتند. سپس در شهرهای مختلف نمایشها دادند و بالاخره پس از سه سال مسافرت مجدداً بوطن خود زالسبورگ مراجعت کردند. موزار که در این موقع ده ساله بود نخست اوراتوریوهای (Oratorio) خود را نوشت و پس از یکسال با خانواده خود عازم وین گردید ولی شیوع آبله آنها را فراری کرد. ناچار بطرف **الموتس** (۲) رهسپار شدند و با وجود این بچه‌ها از خطر مصون مانده دچار آبله گردیدند. پس از بهبودی یافتن باز به وین مراجعت کردند. در این

(۱) Modulation (۲) Olmutz

شهر موزار بحضور ژزف دوم امپراطور اتریش رسید. ولی کارش دروین رونق نگرفت، جماعتی بر استعداد او حسد برده و او را متهم کردند که تألیفات پدر را باسم خود شهرت میدهد و کارها کار لئوپولد موزار است نه ولفگانگ موزار! موزار برای واضح ساختن حقیقت و مفتضح نمودن دشمنان خود، در حضور اشخاص و عامه قطعات موسیقی ترکیب کرده و استعداد خود را ثابت نمود.

در یازده سالگی بخواهش قیصر ژزف دوم در سنه ۱۷۶۷ نخستین اپرای خود را نوشت؛ ولی این کار بی نتیجه ماند چه بدخواهان مانع نمایش آن شدند، تا در سال ۱۷۶۹ در نتیجه کوشش دوستانش این اپرا در زالس بورك نمایش داده شد. در سال ۱۷۶۸ اپرا کمیک کوچک خود (Bastien et Bastienne) را در زالس بورگ نشان داد، کمی بعد سرود مذهبی خود ^(۱) را بمناسبت افتتاح دارالتربیه کلیسای زالس بورك درست نمود و در این امر باندازه مهارت بخرج داد که فرماندار شهر او را بریاست موسیقی کلیسا دعوت کرد. موزار در اواخر دسامبر سال (۱۷۶۹) بهمراهی پدر خود عازم ایتالیا گردید. ولی ایندفعه خواهرش همراه او نبود، مردم آنجا موزار را بامسرت تمام پذیرفتند چنانکه تأثر و کلیسا پر از جمعیت بود و موقعی که موزار در صحنه ظاهر میشد تماشا کنندگان فریاد میکشیدند: «زنده باد موزار».

پروژه گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

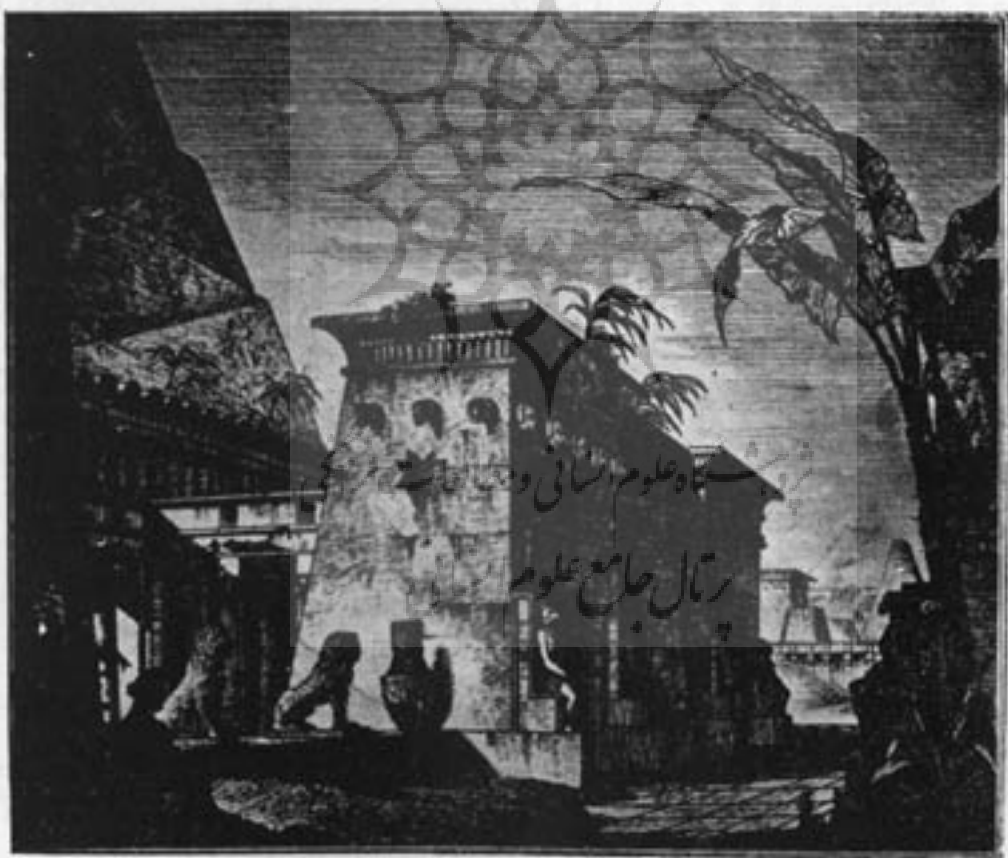

موسیقی دانان درجه اول آن زمان مانند **سامارتینی (۲)** و **والوتی (۳)** و **پادرمارتینی (۴)** موزار را هر يك بنوبه خود امتحان کردند و قریحه وی را آزمودند، نتیجه امتحانات در همه جا خوب و قابل تمجید شد و استادان بزرگ موسیقی استعداد فوق العاده او را تصدیق کردند.

(۱) Messe تشریفات کلیسایی با موسیقی (۲) Samartini (۳) Valotti

(۴) Padré Martini

موزار در بولونی نامه مشهور خود را نوشت و در این نامه است که چگونگی روحانیون ایتالیا را بر فیش شرح میدهد: « من پیوسته شادم، امروز سوار الاغ شده به گردش رفتم و این کار در ایتالیا معمول است، با کشیشان دمیکن معاشر شده‌ام. هر کدام از آنها زاهدی هستند، ولی من باین قبیل زهاد عقیده ندارم. برای اینکه صبحانه لذیذ و مفصل و شراب اسپانی میخورند. احیاناً با آنها ناهار میخورم آنها همیشه سعی دارند که بسیار بخورند چنانکه يك كاسه شراب، دو پاره خربزه، چند عدد هلو، چند گلابی، پنج پیداله قهوه، يك بشقاب نان شكري در يك نوبه ناهار میخورند و این تازه برای باز کردن اشتهاست و برای من خیلی سخت است که باینها اعتماد کنم، این وضعیت یکدفعه یا دو دفعه نیست بلکه پیوسته تکرار میشود... »

دگر « پرستشگاه عقل » برای ابرای موزار « نی سحرانگیز » : سازنده پرده نقاشی
انتون دیان Anton de Pian

موزار در بولونی عضویت آکادمی فیلارمونیک قبول شده در آنجا امتحان داد، چنانکه در مدت نیم ساعت يك قطعه موسیقی و يك فوگك چهار صدائی نوشته و

مورد تمجید واقع گردید و دیپلوم درجه اول گرفت . سپس به تسکان رفته و پیش دوک تسکان نمایش داده جوائزی گرفت .

در سال ۱۷۷۰ که عید مذهبی بود موزار بروم مراجعت کرده و داخل کلیسای **سیکستین** (۱) گردید و سرود مشهور میزرره (۲) آلگری (۳) را گوش داده نغمات دلنشین سرود و تماشای عظمت کلیسا روح وی را بهیجان آورد . سرود مزبور با مهارت فوق العاده و طرز ساده و سلیس ترکیب شده و یکی از پربهاترین گوهرهای عالم موسیقی محسوب میگردد . سرود میزرره روح موزار را تکان داده و تأثیر فوق العاده در او ایجاد نمود ، چنانکه پس از مراجعت بمنزل نت آن را از حفظ نوشته و شب دیگر در ویلا برگز (۴) در حضور سفیر اتریش و روحانیون و سایر حضار روی کلاوسن نواخت . موزار در این امر چنان مهارت بخرج داد که مورد تمجید مستمعین واقع گردید و پس از دو روز به واتیکان رفته و از پاپ جائزه پربهائی اخذ نمود .

در عید مذهبی سال ۱۷۷۰ در میلان ایرای (Mithridate ré di Ponto) را نشان دادند و در اندک مدتی این ایرای بدست مرتبه صحنه های تاتر میلان را اشغال کرده و در ناپل شنوندگان را در حیرت گذاشته و اسباب تعجب استادان موسیقی گردید ؛ بطوری که بعضی موزار را جادو گر پنداشته و صنعت او را به طلسم و انگشتری که در دست داشت نسبت دادند . موزار ناچار انگشتر را از دست در آورده و بار دیگر استعداد خود را نشان داد .

در سال ۱۷۷۱ موزار به زالس بورگ برگشته و اراتوریوی « La Betulia-libérata » را نوشت . اوائل پائیز باز به میلان رفت و به مناسبت عروسی شاهزاده فردیناند با شاهزاده خانم بیاتریج مودن سرنا (۵) « Ascanio in Alba » موزار را نمایش دادند .

(۱) Chapelle Sixtine (۲) Miséréré (۳) Allegri (۴) ۱۶۵۲-۱۵۸۴

خواننده کریاپ بوده که سرود مذهبی میزرره مشهور را که نه صوتی است ایجاد کرده است .
(۴) Villa Borghèse (۵) Sérénade غزل .

پس از آن موزار باز به زالس بورگ مراجعت کرد. در این موقع فرماندار سابق زالس بورك فوت کرده و گراف پرونيك گو لوردو که بموسیقی و موسیقی دانها چندان علاقه نداشت بجای او نشسته بود. با وجود این موزار اپرای «Il Scgno di Schipione» را به او تقدیم کرده در ۱۷۷۳ برای همیشه از ایتالیا دور شد و به آلمان آمد.

از ۱۷۷۳ تا ۱۷۷۵ را میتوان برای موزار دوره موفقی دانست چه سیمفونیها، مسها، کنسرتها ساخته و برای درام Konig Thamos موسیقی مخصوصی درست کرد و نیز در موسیقی اطاقی (۱) مطالعات کرده و اثرات مخصوصی بیادگار گذاشت.
(دنباله دارد)

(۱) Musique de chambre - قطعات موسیقی را گویند که با آلات کم نواخته شود مثل سنات، تریو، کوارتت، کینت و غیره.

